

СЕКЦІЯ 2

ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ВІЙСЬКОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СЕКТОРУ» В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Скляр Н. М., к. е. н.

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
ім. Михайла Туган-Барановського*

У період продовження військових дій на Сході України, військово-економічний сектор, до складу якого входить не тільки підприємства оборонні галузі промисловості, система їх матеріально-технічного забезпечення, трудові і фінансові ресурси, що направляються на військові потреби, а також система економічних відносин всередині військової організації держави і відносини цієї організації з цивільними секторами економіки та міжнародне співробітництво, перебуває у складних умовах. Суттєве руйнування промисловості в Східних областях – опори реального сектору країни протягом багатьох десятиліть, і пов'язані з цим негативні процеси в ВПК, порушення логістики торговельних потоків в зовнішній торгівлі товарами військового призначення та подвійного використання, швидка переорієнтація напрямків ринків, зростання тіньового сектору економіки, торговельні, інформаційні та кібервійни, суттєвий відтік наукового потенціалу з країни, істотно загальмували економічний та геополітичний розвиток країни.

Забезпечення захисту національних інтересів і власної безпеки багатьох країн багато в чому визначається станом військової економіки і, в першу чергу, її військово-економічного сектору, який складає основу забезпечення комплексної потужності держави.

Основу військово-економічного сектору держави складає воєнно-промисловий комплекс (ВПК), як сукупність підприємств і організацій тієї чи іншої країни, які виготовляють озброєння і військову техніку для потреб збройних сил своєї держави та на експорт. Це «суспільний феномен, у підґрунті якого лежить збіг інтересів керівництва воєнних корпорацій, вищого командного складу ЗС і високих посадових осіб держави, а одним з головних проявів є лобювання бізнес-інтересів воєнної промисловості на вищому державному рівні та посилення її впливу на суспільні процеси. До ВПК звичайно зараховують ракетно-космічну, авіабудівну, суднобудівну, бронетанкову, радіоелектронну, артилерійсько-стрілецьку галузі» [1]. Усі ці галузі є елементами воєнно-економічної складової економічної безпеки України. Але в умовах глобалізації ризиків та асиметричності глобальних, міждержавних і регіональних конфліктів, сучасних загроз економічній безпеці України, таких як макроекономічне розбалансування за головними показниками; згортання промислового виробництва; зниження інвестиційної активності, погіршення добробуту домогосподарств та зростання рівня безробіття; посилення боргового тиску, насамперед у державному секторі; підвищення тінізації економічної діяльності, критичної загрози відтоку науково-технічного людського капіталу та регулярного зовнішнього тиску від торгівельних, медіа- та кібервійн, військово-економічна складова держави потребує активної трансформації в напрямі стимулювання випереджального розвитку зі структурно-технологічною модернізацією державних інституцій, посиленням рівня конкурентоспроможності на міжнародних ринках з

використанням новітніх (притаманним постіндустріальним країнам) підходів та технологій, та залученням науково обґрунтованої конкурентної економічної моделі розвитку, направленої на комплексну потужність держави.

Враховуючи вищезазначені загрози, сучасне формування системних економічних відносин всередині військової організації держави і відносин цієї організації з цивільними секторами економіки та міжнародне співробітництво, дослідження воєнно-економічної безпеки доцільним буде розглядати з урахуванням з урахуванням секторальної структури сучасної економіки, яка поділяється на первинний, вторинний та третинний (трансакційний) сектори. За останні роки із третинної сфери економіки виокремлюють ще одну – інформаційну сферу, до якої належить виробництво фундаментальних результатів та формування рівня кваліфікації робітників. Такі вагомні загрози світовому порядку як агресивна політика РФ, активізація міжнародного тероризму та медіа- і кібервійни сприяли «революції у військовому будівництві», яка дозволила реалізувати кардинальні трансформації у військових технологіях і здійснила істотний вплив на способи ведення бойових дій [2]. Чепков І. зауважує, що особливості ВПК виконують роль своєрідної буферної зони, у межах якої відбувається міжгалузеве переміщення капіталу [3, 4]. Але при визначенні якісної і кількісної оцінки військово-економічної безпеки в сучасному науковому дискурсі не враховується вплив економічних відносин всередині військової організації держави і відносин цієї організації з цивільними секторами економіки, міжнародного співробітництва, інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, тіньового сектору та відтоку науково-технічного людського капіталу та технологій військового та подвійного використання.

Отже, поняття «військово-економічного сектору» повинно включати окрім традиційних галузей ВПК, ще й систему

економічних відносин всередині військової організації держави і відносин цієї організації з цивільними секторами економіки, міжнародне співробітництво та інформаційну галузь, які повинні забезпечувати комплексне рішення проблем структурної перебудови та технологічного оновлення промисловості в інтересах конверсії воєнного виробництва з метою підвищення та зміцнення рівня військово-економічної безпеки держави, формування нових міжнародних економічних зв'язків.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія. Воєнно-промисловий комплекс URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Воєнно-промисловий комплекс](https://uk.wikipedia.org/wiki/Воєнно-промисловий_комплекс)
2. Пустовійт Р.Ф., Військово економічна безпека держави// Економіка та держава. – 2016. – № 7. – С. 23-28.
3. Чепков І. Ключові проблеми у сфері реформування оборонно-промислового комплексу України [Електронний ресурс] / І. Чепков // Центр исследований армии, конверсии и разоружения. – 2015. URL: <http://cacds.org.ua/ru/comments/401>.

ІННОВАЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

*Козакова О. М., к. е. н., доцент,
Одеський національний політехнічний університет*

В сучасних умовах трансформаційної економіки регіональний ринок праці потребує ефективного державного регулювання. Основною метою має стати сприяння досягненню ефективної зайнятості, формуванню системи нових робочих місць і на цій основі поступове підвищення рівня і якості життя населення регіону. Ключовим фактором забезпечення такої мети є інноваційна діяльність як процес пошуку можливостей інтенсифікації виробництва на основі використання виробничо-